

Modern Metin Çözümleme Yöntemlerinin Eleştirel Düşünme, Yaratıcı Düşünme ve Problem Çözme Becerilerine Etkisi *

Abdulkerim KARADENİZ¹, Ülkü GÜRSOY²

ÖZ

Bu araştırma, modern çözümleme yöntemleri ile şiir çözümlemenin, öğrencilerin eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme ve problem çözme becerilerine etkisini incelemeye yönelik deneysel bir çalışmadır. Araştırmanın amacı, öğrencilerin bahsedilen becerileri üzerinde modern çözümleme yöntemleri ile geleneksel şiir çözümleme yöntemi arasında bir farklılık olup olmadığını belirlemektir. Çalışmada, ön test ve son teste dayalı deneysel desen araştırması kullanılmıştır. Çalışma 2011-2012 öğretim yılında Ahi Evran Üniversitesinde gerçekleştirilmiş ve şiir çözümlerinin yapıldığı iki sınıfta yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen Eleştirel Düşünme, Yaratıcı Düşünme ve Problem Çözme Becerisi Ölçekleri kullanılmıştır. Bu ölçekler deney ve kontrol gruplarına ön test olarak araştırma başlamadan ve son test olarak deneysel çalışmanın bitiminde uygulanmıştır. Bulgular, hem modern çözümleme yöntemlerinin hem de geleneksel yöntemin, öğrencilerin eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme ve problem çözme becerileri üzerinde olumlu etkiye sahip olduğunu ortaya koymuştur. Deney ve kontrol gruplarının söz konusu becerileri karşılaştırıldığında eleştirel düşünme ve yaratıcı düşünme becerilerinde deney grubu lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: Modern çözümleme yöntemleri, şiir öğretimi, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, problem çözme.

The Effects of Modern Analysis Methods In Poetry Students' Critical Thinking, Creative Thinking and Problem Solving Skills

ABSTRACT

This study is an experimental study for examining poetry analysis with modern methods of analysis in effect the students' critical thinking, creative thinking and problem solving skills. The purpose of study is to determine on the students' skills said modern between methods of analysis and traditional method of analysis whether there is a difference. In the study experimental design based on pre-test, post-test and a mixed method research has been used. The research was conducted at the University of Ahi Evran in 2011-2012 academic year and was conducted in two classes where was carried analysis of poetry. As data collecting instrument developed by the researcher Critical Thinking, Creative Thinking and Problem Solving Skill Scales was used. These scales were carried out to experimental and control groups as pre-test and post-test in beginning and end of

* Bu makale, araştırmacının doktora tezinden üretilmiştir.

¹ Yrd. Doç. Dr., Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, akaradeniz@ahievran.edu.tr

² Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümü, ugursoy@gazi.edu.tr

experimental study. Findings reveal that both modern analysis methods and traditional method have a positive effect on students' critical thinking, creative thinking and problem solving skills. In comparing the Experimental and Control groups' skills mentioned a statistically significant difference has been observed to the skills of critical thinking and creative thinking in the experimental group.

Keywords: Modern analysis methods, teaching poetry, critical thinking, creative thinking, problem solving.

GİRİŞ

Edebiyat hangi bağlamda ele alınıralsa alınsın öncelikle güzel sanatların bir dalı olarak değerlendirilmelidir. Bu değerlendirmeden sonra edebiyat; edebî eseri incelemeyi, değerlendirmeyi ve yorumlamayı amaçlayan bir bilim dalı olarak karşımıza çıkmaktadır. Edebiyat eğitimi kendi kuramları, yaklaşımları ve inceleme yöntemleri olan geniş bir alandır. Edebiyat eğitiminin farklı gerekçeleri olmakla birlikte ilk olarak edebiyat eğitimiyle öğrencinin sağlam bir dil eğitimi alması amaçlanmaktadır. Çünkü bir dilin en seçkin kullanımının edebî metinlerde gerçekleştiği söylenebilir. Bu bakımdan edebiyat eğitimi ve dolayısıyla edebî metinler, dil eğitimi için kullanılabilir ve vazgeçilmez bir kaynaktır. Burada şunu da özellikle belirtmemiz gerekir ki “...dil ve yazın eğitimi birbirlerine bağlı, birbirlerini tamamlayan ve bu nedenle de sürekli etkileşim içinde olan iki alandır” (Polat, 2006: 18).

“Edebiyat eğitimi, çağdaş eğitimin önemli merkez noktalarından biridir. Çünkü edebiyat eğitimi, bireyin kendisini geliştirme, başkalarıyla iyi ilişkiler kurabilme, kendisini başkalarına ifade edebilme, kendisiyle ve çevresiyle barışık bir şekilde yaşamasını sağlama gibi özellikler bakımından bireysel gelişime katkıda bulunan önemli bir eğitim alanıdır” (Güzel, 2006: 85).

İşte yukarıdaki noktalardan hareketle edebiyat eğitiminin bireye kazandıracağı kazanımlar ve bu kazanımların öğrencilere verilmesi sürecinde hangi yöntemlerin kullanılması gerektiği önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çerçevede öncelikle edebiyat eğitiminin amaçları belirlenmeli, bu genel amaçlar içerisinde şiir öğretiminin amaçları belirlenmeli ve daha sonra bu amaçları gerçekleştirmek için kullanılabilir yöntemler belirlenmelidir. Çünkü yöntem, amaca ulaşmada bir öğretmenin yol haritasıdır. Bu bakımdan şiir öğretimi amacına ulaşabilmekte midir, şiir öğretiminde kullanılan çözümleme yöntemleri şiirin hakkıyla çözümlenmesinde ne kadar etkilidir ve şiir çözümleme yöntemlerinin öğrencilerin şiir çözümleme becerisine etkisi nedir? gibi sorulara cevap verilmesi gerekmektedir.

Güzel (2006: 89), edebiyat eğitiminin iki temel amacını şu iki maddede toplar:

a) Güzel sanatların bir dalı olan edebiyatı merkeze alarak bireye, estetik bir bakış açısı kazandırmak; edebiyat, dil bilgisi ve yazılı-sözlü anlatım (kompozisyon) şeklindeki üç alana ait birikimden hareketle bireyin okuma, yazma, konuşma ve dinleme becerilerini geliştirmek.

b) Edebiyatı bir araç şeklinde değerlendirip bireyin eğitimine katkı sağlayan temel alanlardan biri olarak kullanmak; bireyin edebiyattan yararlanarak gündelik yaşamına ait duyuş, düşünüş ve davranış şekilleri geliştirmesine yardımcı olmak.

Günümüzde edebiyat eğitimi, dil eğitiminin de önemli bir unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Türk edebiyatının önemli yazın ustalarının ortaya koyduğu metinlerin, dil eğitiminde çok yönlü çalışmalara imkân sağlaması bakımından yeni yaklaşımlarla, yeni bakış açılarıyla yeniden ele alınması gerekmektedir.

“Edebiyat eğitimi kısaca, edebî metinlerdeki sanat değerini sezmeyi, dilin metinde kazandığı anlamları kavramayı ve metni yorumlamayı sağlayacak becerileri kazandırmayı amaçlar. Bu eğitimin ilk ve önemli basamağı lise yıllarındaki edebiyat dersleridir. Edebiyat derslerinde öğrencilere, her yönüyle bireysel, ulusal, evrensel değer, zevk ve anlayışın edebî metinlerde nasıl inceleneceği ve değerlendireceği hususunda beceriler kazandırılmalı; sanata özgü yaşantının özellikleri hissettirilmelidir. Öğrencilerin her düzeydeki dil göstergelerinin nerede, niçin, nasıl ve neden kullanıldığını kavrayabilecek bir anlayışa ulaşmaları sağlanmalıdır” (MEB, 2005: 7).

Edebiyat eğitiminin genel amaçlarından biri, öğrencilerin okuduğu edebî metinden estetik bir zevk almasını sağlamaktır. Bu amaçla, derslerde okutulmak ve tahlil edilmek üzere seçilen şiirlerin edebî yönden zengin, yorumlamaya elverişli ve çok anlamlı bir yapıya sahip olması gerekmektedir. Bunların yanı sıra öğrencilerin şiire nasıl yaklaşacaklarını ve şiiri nasıl çözümleneceklerini bilmesi de önem arz etmektedir. Bu münasebetle öğrencilerin sağlam bir şiir eğitimi alması, şiir çözümlenme ve yorumlama becerilerinin gelişmesini sağlayacaktır.

Günümüzde edebiyat eğitiminin önemli bir amacı da öğrencilere içinde yaşadığı toplumun kültürünü öğretmektir. Edebî eserler bir milletin kültürünün taşıyıcılarıdır. Edebî eserin incelenmesi ve yorumlanması sırasında, öğrenciler bir parçası oldukları milletin kültürünü de doğal olarak öğrenmiş olurlar. Bu bakımdan tarihî süreç içerisinde halk şiiri, divan şiiri ve modern Türk şiirini bir bütünlük içinde değerlendirilerek bu dönemlerin kültürlerinin öğretilmesi ve bugünkü kültürle bir bağ kurulmasının sağlanması edebiyat eğitimi açısından önemlidir.

“Bu çerçevede edebiyat eğitimi; bilimsel, eleştirci, yaratıcı düşünme yollarını kazanmış, arayan, sorgulayan, eleştiren, karşılaştırmalar yapan, sebep sonuç ilişkilerini bulan, çözümlen, birleştiren, kazandığı davranışları ve birikimi gündelik hayata aktarabilen, millî değerlere sahip kendisini rahatlıkla ifade edebilen vb. özelliklerle donanmış bireylerin yetiştirilmesine hizmette bulunur” (Güzel, 2006: 89).

Edebiyat eğitimcisinin, edebî metnin ele alınması sırasında karşılaştığı önemli problemlerden biri de metne hangi metotla yaklaşması gerektiğidir. Edebiyat eğitimcisi eğer edebî metni metotsuz bir yaklaşımla ele almaya kalkarsa bu faaliyet hiç kuşkusuz amacına ulaşamaz. Bu nedenle edebî metnin ele alınmasında ya da öğretilmesinde takip edilecek metot da o kadar önemlidir. Yani edebiyat eğitiminde ne okuttuğumuz kadar nasıl okuttuğumuz da önemlidir.

“Edebiyat eğitiminin temel objesi edebî metindir. Bu tespitten sonra sağlam ve sağlıklı bir metoda ihtiyaç vardır. Son yıllarda özellikle yakın dönemlerde edebî metnin incelenmesinde pek çok metot geliştirilmiştir. Yeni eleştiri, yapısalcılık, hermeneutik, metin dilbilim, dilbilim, göstergebilim, anlambilim, stilistik... bunlardan bazılardır” (Çetişli, 2006: 81). Edebiyat eğitimcisi söz konusu bu yöntemler hakkında bilgi sahibi olmalı ve edebî metnin çözümlenmesinde bunlardan yararlanmalıdır. Çünkü bahsettiğimiz çözümleme yöntemleri ile edebiyat eğitimcisi öğrencilerin farklı bakış açıları geliştirmelerine yardımcı olacaktır.

Şiir, duygu ve düşüncelerin estetik bir biçimde ifade edilmesinde kullanılan bir araçtır. Şiir, aslında başlı başına bir anlatım aracıdır ve duyguların en az sözcükle, güzel ve etkileyici bir biçimde yazıya dökülmesidir. Bu nedenle kimi şair ve eleştirmenlere göre şiir açıklanamaz, anlatılamaz; ancak hissedilebilir. Edebiyat eğitimi açısından estetik, zevk ve duyarlılık eğitiminin şiirle sağlanabildiği; şiir okuma ve çözümleme çalışmalarıyla öğrencilerin estetik duyarlılıklarının geliştirilmesinin yanı sıra yorum becerilerinin ve farklı düşünebilme yeteneklerinin geliştirilebildiği bilinmektedir. *“Ayrıca şiir, dilin estetik inceliklerini düz yazıya oranla daha çok içerdiği için, kalıp söyleyişlerin kazanılmasında okunan örneklerin büyük payı bulunmaktadır. Bunun yanında, Türk toplumunun temel değer yargılarının öğrenciye kazandırılması Türk Dili ve Edebiyatı dersinin genel amaçları arasında yer almaktadır”* (Cemiloğlu, 2003: 85). Bütün bu özelliklerin öğrencilere kazandırılmasında edebiyat eğitimi, özellikle şiir öğretimi önemli bir araç olduğu için edebiyat derslerinde şiir metinlerine daha çok yer verilmesi gerekmektedir.

Şiir, diğer edebiyat türleri içerisinde gerek biçim gerekse anlatım bakımından oldukça farklı özellikler göstermektedir. Dolayısıyla şiir öğretimi, diğer edebî türlerin öğretimi ile ayrılmakta, şiir öğretiminde ve çözümlenmesinde farklı yöntem ve tekniklerin kullanılmasını zorunlu hâle getirmektedir. Bu bakımdan geleneksel yöntemlerin yanında yeni yaklaşımların da şiir öğretiminde ve çözümlenmesinde kullanılması gerekmektedir.

Şiir öğretiminde halk edebiyatı, divan edebiyatı ve yeni Türk edebiyatının farklı kaynaklardan beslenmesi, dolayısıyla bu dönemlerin ürünlerinin incelenmesi sırasında farklı hususiyetlerin göz önünde bulundurulması gerekliliği bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle halk şiiri, divan şiiri ve modern Türk şiiri için ayrı ayrı inceleme yöntemleri kullanılmasa bile bu şiirlerin incelenmesi sırasında farklı hususiyetlerin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bu

bakımdan yeni çözümleme yöntemlerinin, bu dönemlerin şiirlerine uygulanması sırasında özellikle halk ve divan şiiri metinlerinde, metin şerhinde kullanılan geleneksel yöntemden de yararlanılması gerekmektedir. Dolayısıyla yukarıda bahsettiğimiz ayrılık, yeni yaklaşımların bu dönemlerin şiirlerinin çözümlenmesinde kullanılması sırasında bu dönemlerle ilgili bilgi birikiminin de kullanılmasını zorunlu hâle getirmektedir. Bahsettiğimiz ayrılık, bu dönemlerin şiirlerini hepten farklı yöntemlerle incelemek anlamına gelmemekte, ancak yöntemi uygularken dönemlerin hususiyetlerini göz ardı etmemek anlamındadır.

Şiir öğretiminde karşılaşılan problemlerden biri de Türk şiirinin divan şiiri, halk şiiri ve yeni Türk şiiri ile bir bütün olduğunun göz ardı edilerek edebiyat eğitimcisinin kendini yalnızca bir dönemle sınırlamasıdır. Oysa edebiyat eğitimcisi, bu dönemlerin birbirini tamamlayan birer bütün olduğunu göz önünde bulundurmalı, şiir çözümlemesi yaparken Türk şiirinin her döneminden seçilen şiir örneklerine yer vermelidir. Bu yaklaşım, edebiyat eğitimcisinin kendini çok yönlü bir şekilde geliştirmesine imkân sağlamakta birlikte aynı zamanda öğrencinin Türk şiirinin bütün dönemlerini tanımasını sağlayacak ve divan şiiri ve halk şiirinin yeni Türk şiirinin temellerini oluşturduğu düşüncesinin yerleşmesine imkân sağlayacaktır.

Bir edebî metnin çözümlenmesi, içerisinde birçok unsuru barındıran çok yönlü bir faaliyet olarak karşımıza çıkmaktadır. Metnin anlamlandırılması ve yorumlanması sürecinde yazarın sanat anlayışından, eserin yazıldığı dönemin toplumsal ve kültürel özelliklerine kadar birçok etken rol oynar. Bir metin, bu unsurlardan biri göz ardı edilerek çözümlenemez. Bu bakımdan modern çözümleme yöntemlerinden yalnızca birini kullanarak bir metni çözümlmeye kalkışmak, metni bir yönüyle hep eksik bırakacaktır. Çünkü bu yöntemlerin her birinin bir odak noktası vardır. Bazıları metni merkeze alırken bazıları yazarı, bazıları da okuru merkeze almakta; metnin anlamlandırılması sürecinde etkili olabilecek diğer unsurları göz ardı edebilmektedir. Bu bakış açısı da metni açıklama ve yorumlamada belirli sınırlılıklar getirmektedir.

Çalışmada okur, yazar, eser ve toplum merkezli bakış açılarının metne yaklaşımda kullandıkları yöntemler göz önünde bulundurularak metne bütüncül bir bakış açısı ile yaklaşılmaya çalışılmıştır. Örneğin metin yapı bakımından değerlendirilirken yapısalcılık, metin dil bilimi ve ontolojinin metne yaklaşımdaki ölçütleri göz önünde bulundurulmuştur. Metnin, yazar-dönem bağlamında eleştirisinde ise hermeneutik ve alımlama estetiği gibi yaklaşımların verileri göz önüne alınmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı modern çözümleme yöntemleri ile şiir çözümlemenin, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme ve problem çözüme becerileri üzerindeki etkisini araştırmaktır. Bu temel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Çalışma grubu öğrencilerinin eleştirel düşünme becerisi ölçeğine ilişkin ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Çalışma grubu öğrencilerinin yaratıcı düşünme becerisi ölçeğine ilişkin ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Çalışma grubu öğrencilerinin problem çözme becerisi ölçeğine ilişkin ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. Çalışma grubu öğrencilerinin ölçeklerden aldıkları puanlar arasında cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?

Araştırmanın Önemi

Şiir çözümlenmeleri, öğrencilerin farklı bakış açıları geliştirmeleri ve estetik duyarlılık kazanmaları adına Türk dili ve edebiyatı eğitimi içerisinde önemli bir yere sahiptir. Öğrencilerin metne sistemli bir şekilde yaklaşmalarında ise çözümleme yöntemleri birer yol gösterici olarak karşımıza çıkmaktadır. Çözümleme yöntemlerinin şiir öğretiminde kullanılması, hem edebî eserin çözümlenmesi ve anlamlandırılması hem de öğrencilerin yorum becerilerinin geliştirilmesi bakımından önem taşımaktadır.

2005 Türk Edebiyatı Ders Programı'na göre metin incelemesi; metnin yapı, tema, dil ve anlatım bakımlarından çözümlenmesi sürecini kapsamaktadır. Metin incelemesi ile öğrencilerin, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, araştırma-sorgulama, problem çözme, karar verme, bilgi teknolojilerini kullanma, Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma, sanat eserlerinden zevk alma becerilerini kazanmaları; metni anlayıp ondan bilinçli olarak zevk almaları amaçlanmaktadır. Bu çalışma, şiir öğretiminin ve metin çözümlenmelerinin yukarıdaki amaçları gerçekleştirmede ne kadar başarılı olduğunu, deneysel bir yöntemle ortaya koyması bakımından önemlidir.

YÖNTEM

Çalışmada modern çözümleme yöntemleri ve geleneksel çözümleme yönteminin, öğrencilerin eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme ve problem çözme becerileri üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Buna yönelik olarak araştırmanın verileri nicel araştırma teknikleri kullanılarak toplanmıştır. Araştırmada “ön test-son test”e dayalı “deney ve kontrol gruplu deneysel” desen kullanılmıştır. Bu modelde katılımcılar, deneysel işlemden önce ve sonra bağımlı değişkenle ilgili olarak ölçülürler (Büyüköztürk, 2007: 21). Bu bağlamda, modern çözümleme yöntemleri ile şiir çözümlenmelerinin yapıldığı sınıf deney grubu olarak atanmıştır. Geleneksel yöntemle şiir çözümlenmelerinin yapıldığı sınıf ise kontrol grubu olarak atanmıştır.

Deneysel süreç boyunca çözümlenen şiirler öncelikle estetik bir yapı olarak ele alınmıştır. Bu aşamada şiirlerin yapısal çözümlenmesinde metin dil bilimi, yapısalci yaklaşım ve ontolojinin verilerinden yararlanılmıştır. Bunun amacı metni yapısal olarak çözümlenerek nesnelleştirmek ve şiiri, üzerinde herkesin mutabık kalabileceği bir yoruma hazırlamaktır. Bu aşamadan sonra şiir, devir-

şahsiyet-eser esasına bağlı kalınarak anlamlandırılmaya ve çözümlenmeye çalışılmıştır. Bu durumda hermeneutik edebiyat kuramı ve alımlama estetiği gibi eleştiri kuramlarının verilerinden de yararlanılmıştır.

Deneysel süreç toplam on iki hafta sürmüştür. Deneysel sürecin başında eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme ve problem çözme becerileri ölçekleri ön test olarak uygulanmıştır. Uygulamanın ilk üç haftasında deney grubunda modern çözümlenme yöntemleri, kontrol grubunda geleneksel çözümlenme yöntemi hakkında bilgi verilmiştir. Daha sonraki sekiz haftalık süreç boyunca sırası ile Şeyh Galib'in "Efendimsin" redifli gazeli, Karacaoğlan'ın "Elif" adlı koşması, Orhan Veli'nin "İstanbul'u Dinliyorum", Tevfik Fikret'in "Gayya-yı Vücüd", Sezai Karakoç'un "Karayılan", Ahmet Haşim'in "Merdiven", Faruk Nafiz Çamlıbel'in "Han Duvarları" ve Ahmet Muhip Dıranas'ın "Ağrı" adlı şiirleri çözümlenmiştir. Deneysel süreç son testlerin uygulanması ile son bulmuştur.

Örneklem

Çalışma "Şiir Tahlilleri" dersi alan 71 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Rastlantısal (yansız atama) şekilde bir kontrol, bir deney grubu seçilmiştir. Grupları belirlemede ön test olarak şiir çözümlenme becerisini ve şiire olan tutumu belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen ölçekler kullanılmıştır. Bu yolla birbirine denk bir deney, bir kontrol grubu oluşturulmuştur. Grupların sayıları ve cinsiyet özellikleri itibarıyla dağılımları aşağıdaki gibi gerçekleşmiştir:

Tablo 1. Çalışma Grubuna Dair Betimsel Veriler

Gruplar	Cinsiyet					
	Erkek		Kız		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Deney Grubu	15	41,7	21	58,3	36	100
Kontrol Grubu	16	45,7	19	54,3	35	100

2011-2012 eğitim-öğretim yılı dönem başında başlanıp dönem sonuna kadar sürdürülen 12 haftalık çalışmada deney grubunda 36 ve kontrol grubunda 35 öğrenci sürece katılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada modern çözümlenme yöntemleri ve geleneksel çözümlenme yönteminin, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme ve problem çözme becerilerine etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Belirtilen amaçların gerçekleştirilebilmesi için çalışmada üç ayrı ölçme aracı kullanılmıştır.

1. Öğrencilerin uygulama öncesi ve sonrasında eleştirel düşünme becerilerini belirlemek amacıyla "Eleştirel Düşünme Becerisi Ölçeği" kullanılmıştır.

Araştırmacı tarafından geliştirilen bu ölçek 25 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmış ve ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,906 olarak bulunmuştur. Ölçeğin KMO değeri 0,885; Barlett Testi anlamlılık değeri ise 0.000 olarak bulunmuştur.

2. Öğrencilerin uygulama öncesi ve sonrasında yaratıcı düşünme becerilerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen “Yaratıcı Düşünme Becerisi Ölçeği” 24 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,893 olarak bulunmuştur. Ölçeğin KMO değeri 0,882; Barlett Testi anlamlılık değeri ise 0.000 olarak bulunmuştur.

3. Öğrencilerin uygulama öncesi ve sonrasında problem çözme becerilerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen “Problem Çözme Becerisi Ölçeği” 27 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,898 olarak bulunmuştur. Ölçeğin KMO değeri 0,885, Barlett Testi anlamlılık değeri ise 0.000 olarak bulunmuştur.

İşlem

1. Deney ve kontrol grupları, rastlantısal (yansız atama) olarak belirlenmiş, grupların oluşturulmasında öğrencilerin başarı düzeyleri dikkate alınmıştır.
2. Deney ve kontrol gruplarının birbirine denk olmasını sağlamak amacıyla geliştirilen ölçme araçları ön test olarak kullanılmıştır.
3. On iki haftalık deneysel sürecin ilk üç haftasında deney grubunda modern çözümleme yöntemleri, kontrol grubunda geleneksel çözümleme yöntemi hakkında bilgi verilmiştir.
4. Sonraki sekiz haftalık süreçte araştırmacı tarafından seçilen şiirler deney grubunda modern çözümleme yöntemleriyle, kontrol grubunda geleneksel yöntemle çözümlenmiştir.
5. On iki haftalık deneysel sürecin sonunda deney ve kontrol grubu öğrencilerine ön test olarak uygulanan ölçme araçları son test olarak uygulanmıştır.
6. Ön test ve son test sonuçları, istatistiksel çözümlenmeler ile analiz edilmiştir.
7. Analizler, bulgular bölümünde verilmiş ve sonuçlar üzerinde yorumlar yapılmıştır.

Verilerin Analizi ve Kullanılan İstatistiksel Teknikler

Ön test ve son test sonucu elde edilen puanlar esas alınarak deney ve kontrol gruplarının başarıları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için bağımsız t-testi kullanılmış ve verilerin yorumlanmasında 0,05 anlamlılık düzeyi aranmıştır. Buna göre; deney ve kontrol grupları arasında ön test ve son test olarak uygulanan ölçeklerin sonuçlarının karşılaştırmaları elde edilip sonuçlar, bulgular ve yorum bölümünde verilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmamızın alt problemleri doğrultusunda toplanan verilere dayalı bulgular üzerinde durulmuştur.

1. Eleştirel Düşünme Becerisi Ölçeği ile İlgili Bulgular

Tablo 2. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Becerisi Ölçeğine Verdikleri Cevaplara İlişkin Ön Test ve Son Test Puanları

	Gruplar	n	\bar{X}	sd	t	p
Ön Test	Deney	36	3,78	,432	1,057	,294
	Kontrol	35	3,88	,371		
Son Test	Deney	36	4,38	,301	2,203	,031
	Kontrol	35	4,16	,507		

Çalışma grubunda bulunan öğrencilerin, uygulama öncesinde eleştirel düşünme becerisi ölçeği ön test ortalama puanları incelendiğinde deney grubunun 3,78 (katılıyorum), kontrol grubunun 3,88 (katılıyorum) olduğu görülmüştür. Tablo 2’de verilen bağımsız t-testi analiz sonuçlarına göre $p>0,05$ olduğu için deney ve kontrol gruplarının eleştirel düşünme becerisi ölçeği ön test ortalamalarının anlamlı derecede farklılaşmadığı görülmüştür. Bu sonuç, her iki grubun eleştirel düşünme becerisi bakımından seviyelerinin uygulama öncesinde birbirine yakın olduğunu göstermektedir.

Deneysel süreç tamamlandıktan sonraki hafta, son test uygulanmıştır. Bu sonuçlara göre deney grubunun ortalaması 4,38; kontrol grubunun ortalaması 4,16 olarak bulunmuştur. Uygulama sonrasında deney grubundaki öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin “tamamen katılıyorum”, kontrol grubundaki öğrencilerin “katılıyorum” düzeyindedir. Deney ve kontrol gruplarının son test puanlarında artış görülmüştür. Deney ve kontrol gruplarının bağımsız t-testi analiz sonuçlarına göre çalışma grubu öğrencilerinin eleştirel düşünme becerisi ölçeği son test ortalamalarının ($p<0,05$) anlamlı derecede farklılaştığı görülmüştür.

Deney ve kontrol gruplarının ön test ve son test ortalamaları arasındaki puan artışlarının karşılaştırılması sonucunda, modern çözümleme yöntemleri ile öğrenim gören öğrencilerin, geleneksel çözümleme yöntemi ile öğrenim gören öğrencilerden daha fazla puan artışı gösterdikleri tespit edilmiştir. Dolayısı ile modern çözümleme yöntemleri ile şiir çözümlemenin, öğrencilerin eleştirel düşünme becerisinin gelişimine daha fazla katkıda bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 3. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Cinsiyet İle Eleştirel Düşünme Becerisi Ölçeği Ortalamaları Arasındaki Bağımsız t-Testi Analizi Sonuçları

	Cinsiyet	n	\bar{X}	sd	t	p
Ön Test	Erkek	31	3,87	,436	,762	,449
	Kız	40	3,80	,378		
Son Test	Erkek	31	4,26	,444	,216	,830
	Kız	40	4,28	,419		

Tablo 3'e göre, çalışma grubundaki öğrencilerin, eleştirel düşünme becerisi ölçeği ön test ve son test puanları cinsiyet açısından incelendiğinde puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Bu sonuç çalışma grubundaki öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin cinsiyet özelliklerine göre değişmediğini göstermektedir.

2. Yaratıcı Düşünme Becerisi Ölçeği ile İlgili Bulgular

Tablo 4. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Yaratıcı Düşünme Becerisi Ölçeğine Verdikleri Cevaplara İlişkin Ön Test ve Son Test Puanları

	Gruplar	n	\bar{X}	sd	t	p
Ön Test	Deney	36	3,75	,605	,404	,687
	Kontrol	35	3,70	,441		
Son Test	Deney	36	4,37	,600	2,302	,024
	Kontrol	35	4,05	,566		

Çalışma grubunda bulunan öğrencilerin, uygulama öncesinde yaratıcı düşünme becerisi ölçeği ön test ortalama puanları incelendiğinde deney grubunun 3,75 (katılıyorum), kontrol grubunun 3,70 (katılıyorum) olduğu görülmüştür. Tablo 4'te verilen istatistiksel analiz sonuçlarına göre $p>0,05$ olduğu için yaratıcı düşünme becerisi ön test puan ortalamaları bakımından deney ve kontrol grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum, deney ve kontrol gruplarının yaratıcı düşünme becerisi bakımından uygulama öncesinde birbirine denk düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır.

Deney sürecinin sonunda son test olarak yaratıcı düşünme becerisi ölçeği tekrar uygulanmıştır. Çalışma grubunda bulunan öğrencilerin, uygulama sonrasında yaratıcı düşünme becerisi ölçeği son test ortalamaları incelendiğinde deney grubunun 4,37; kontrol grubunun 4,05 olduğu görülmüştür. Uygulama sonrasında deney grubundaki öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerinin “tamamen katılıyorum”, kontrol grubundaki öğrencilerin “katılıyorum”

düzeyindedir. Deney ve kontrol gruplarının son test puanlarında artış saptanmıştır. Tablo 4'te verilen istatistiksel analiz sonuçlarına göre $p < 0,05$ olduğu için yaratıcı düşünme becerisi ölçeği son testi bakımından iki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

Deney ve kontrol gruplarının bağımsız t-testi sonuçları incelendiğinde deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin son test puanları arasında deney grubu lehine ($p < 0,05$) anlamlı farklılığın olduğu gözlenmiştir. Uygulama sonrasında deney grubu öğrencilerinin, kontrol grubu öğrencilerine göre yaratıcı düşünme becerilerinin daha fazla geliştiği söylenebilir. Bir başka ifade ile süreç boyunca deney grubunda uygulaması yapılan modern yöntemlerle şiir çözümlerinin, öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimine daha fazla katkı yaptığı söylenebilir.

Tablo 5. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Cinsiyet İle Yaratıcı Düşünme Becerisi Ölçeği Ortalamaları Arasındaki Bağımsız t-Testi Analizi Sonuçları

	Cinsiyet	n	\bar{X}	sd	t	p
Ön Test	Erkek	31	3,69	,562	,570	,570
	Kız	40	3,76	,504		
Son Test	Erkek	31	4,22	,590	,095	,925
	Kız	40	4,20	,617		

Tablo 5'e göre, çalışma grubundaki öğrencilerin yaratıcı düşünme becerisi ölçeği ön test ve son test puanları cinsiyet açısından incelendiğinde puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür ($p > 0,05$). Bu sonuç çalışma grubundaki öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerinin cinsiyet özelliklerine göre değişmediğini göstermektedir.

3. Problem Çözme Becerisi Ölçeği İle İlgili Bulgular

Tablo 6. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Problem Çözme Becerisi Ölçeğine Verdikleri Cevaplara İlişkin Ön Test ve Son Test Puanları

	Gruplar	n	\bar{X}	sd	t	p
Ön Test	Deney	36	3,75	0,540	0,347	0,729
	Kontrol	35	3,80	0,547		
Son Test	Deney	36	4,11	0,525	0,366	0,715
	Kontrol	35	4,06	0,496		

Çalışma grubunda bulunan öğrencilerin, problem çözme becerisi ölçeği ön test ortalama puanları incelendiğinde deney grubunun 3,75 (katılıyorum), kontrol grubunun 3,80 (katılıyorum) olduğu görülmüştür. Tablo 6 incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının problem çözme becerisi ölçeği ön test ortalamalarının anlamlı derecede farklılaşmadığı sonucu bulunmuştur ($p>0,05$). Bu durum, deney ile kontrol gruplarının problem çözme becerisi bakımından uygulama öncesinde birbirine yakın düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır.

Çalışma grubunda bulunan öğrencilerin, uygulama sonrasında problem çözme becerisi ölçeği son test ortalamaları incelendiğinde deney grubunun 4,11; kontrol grubunun 4,06 olduğu saptanmıştır. Uygulama sonrasında deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin problem çözme becerilerinin “katılıyorum” düzeyinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının son test puanlarında artış görülmüştür.

Tablo 6’da verilen bağımsız t-testi sonuçlarına göre deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin son test puanlarının istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Uygulama sonrasında deney grubu öğrencilerinin, kontrol grubu öğrencilerine göre problem çözme becerilerinin daha fazla geliştiği söylenebilir, ancak bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Tablo 7. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Cinsiyet İle Problem Çözme Becerisi Ölçeği Ortalamaları Arasındaki Bağımsız t-Testi Analizi Sonuçları

	Cinsiyet	n	\bar{X}	sd	t	p
Ön Test	Erkek	31	3,79	,520	,268	,790
	Kız	40	3,76	,561		
Son Test	Erkek	31	4,05	,518	,532	,596
	Kız	40	4,11	,504		

Tablo 7’ye göre, çalışma grubundaki öğrencilerin problem çözme becerisi ölçeği ön test ve son test puanları cinsiyet açısından incelendiğinde puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Bu sonuç çalışma grubundaki öğrencilerin problem çözme becerilerinin cinsiyet özelliklerine göre değişmediğini göstermektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Modern çözümleme yöntemleri ile şiir çözümlemenin öğrencilerin eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme ve problem çözme becerileri üzerindeki etkilerini ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Araştırma sonuçları incelendiğinde deney ve kontrol grubu öğrencilerinin eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme ve problem çözme becerisi ölçekleri ön test ve son test puanları arasında son test lehine anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bu durum hem deney grubunda uygulaması yapılan modern yöntemlerle şiir çözümlerinin hem de kontrol grubunda uygulaması yapılan geleneksel yöntemle şiir çözümlerinin öğrencilerin eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme ve problem çözme becerileri üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

2. Bunun yanı sıra deney ve kontrol gruplarının, eleştirel düşünme ve yaratıcı düşünme ölçeklerinden aldıkları son test puanları karşılaştırıldığında deney grubu lehine anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür. Dolayısıyla bu sonuç, deney grubunda uygulaması yapılan modern yöntemlerle şiir çözümlerinin, öğrencilerin eleştirel düşünme ve yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimine daha fazla katkı yaptığını ortaya koymaktadır. Çalışma grubunun problem çözme becerisi ölçeği son test puanları karşılaştırıldığında gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

3. Eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme ve problem çözme becerisi ölçekleri ön test ve son test sonuçları cinsiyet özelliği açısından incelendiğinde ortalamalar arasındaki farkın, istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılaşmadığı görülmüştür. Bu sonuç, öğrencilerin söz konusu becerilerinin cinsiyete göre değişmediğini göstermektedir.

Literatür taraması sonucunda eleştirel düşünme, yaratıcı düşünce ve problem çözme becerileri üzerine pek çok çalışmanın yapılmış olduğu tespit edilmiş; ancak metin çözümlerinin yukarıda bahsedilen becerilere etkisinin herhangi bir çalışmaya konu edilmediği görülmüştür. Bu bakımdan çalışma, şiir çözümlerinin eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme ve problem çözme becerilerine etkisinin incelendiği ilk çalışma olma özelliğini göstermektedir. Benzer bir çalışmada Başusta (2009), *Okuma Eğitiminde Metin Dil Bilimin Kullanımı* adlı yüksek lisans tezinde metin dil bilim temelli metin çözümlerini öğretiminin, ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama ve yorumlama düzeylerine etkisini araştırmıştır. Başusta, yaptığı deneysel çalışmanın sonunda metin dil bilim temelli metin çözümlerini öğretiminin yapıldığı deney grubunun, kontrol grubuna göre daha başarılı olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Elde edilen bulgular ışığında, metotlu bir yaklaşımla metin çözümlerini yapmanın, öğrencilerin eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme ve problem çözme becerileri üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Bundaki temel etken modern çözümlerini yöntemlerinin metin çözümlerini sistematize etmesi ve metin çözümlerinde öğrenciyi rehberlik etmesidir.

Modern çözümlerini yöntemleri ile şiir çözümlerinin yapıldığı deney grubunun geleneksel yöntemle şiir çözümlerinin yapıldığı kontrol grubuna göre tutum ölçeklerinde daha başarılı olması, modern çözümlerini yöntemlerinin

şiiire tek boyutlu değil, çok boyutlu bir bakış açısı ile yaklaşması ile izah edilebilir. Çünkü modern çözümleme yöntemleri metni bir bütün olarak ele almakta, farklı yaklaşımların verilerinden yararlanmaktadır.

Modern çözümleme yöntemleri ile yapılan şiir çözümlemelerinde metin dil bilimi, ontoloji, hermeneutik, yapısalcılık ve alımlama estetiği gibi farklı kuramlara ait verilerden istifade edilmiştir. Bu durum şiirin yalnızca yazar, okur ya da metin odaklı olarak incelenmesinin önüne geçmiş, şiirin farklı bakış açıları ile çok boyutlu bir şekilde çözümlenmesine imkân sağlamıştır.

ÖNERİLER

Modern çözümleme yöntemleri ile şiir çözümlemenin öğrencilerin eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme ve problem çözme becerileri üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu ortaya koyan bu çalışmanın bulguları ışığında şiir çözümlemesinde kullanılabilir öneriler şöyle sıralanabilir:

1. Şiir çözümlemelerinin edebiyat eğitiminde kullanılabilmesi için öncelikle öğrencilerin şiiri sevmeleri sağlanmalı ve eğitimin her kademesinde şiir çözümlemelerini içeren çalışmalar yapılmalıdır. Bunun için de öğrencilerin şiirleri açıklayıp yorumlayacak beceriye sahip olmaları amacıyla uygun öğretim teknikleri belirlenmeli ve bu teknikler sistemli bir şekilde öğrenciye aktarılmalıdır.

2. Şiir tahlili derslerinde, öğrencilerin yorum becerilerinin gelişiminin sağlanabilmesi amacıyla gerekli ortamlar hazırlanabilir. Bu kapsamda farklı yöntemlerin ve tasarlanan etkinliklerin kullanılması, öğrencilerin karşılaştıkları metinleri çözümlemeleri ve yorumlamalarına olanak sağlayabilir. Ayrıca öğretim tasarlanırken şiir öğretimiyle ilgili kuram ve yaklaşımlar hakkında verilen kavramsal bilgilerle yetinilmemeli, bu kuram ve yaklaşımların şiir çözümlemesinde nasıl kullanılacağı, edebî metin üzerinde uygulamalı olarak gösterilmelidir. Bu durum, öğrenciyi hem şiir kuram ve yaklaşımları hakkında bilgilendirecek hem de öğrenciye kuramların metne nasıl uygulanacağı konusunda beceri kazandıracaktır.

3. Edebiyat derslerinde hareket noktası, öğrencilerin farklı yorumlar geliştirmeleri ve orijinal fikirler ortaya koymaları olmalıdır. Bu münasebetle edebiyat eğitiminin ölçme ve değerlendirilmesinde öğrencilerin yorum zenginliği ve orijinalliği esas alınmalıdır.

4. Edebiyat eğitiminin ilk amacı, öğrencilere okuduğu bir metni anlayabilme ve daha sonra bu metinden anladıklarını anlatabilme becerisi kazandırmaktır. Bundan sonraki amaç ise öğrencilere eleştirel düşünme ve yaratıcı düşünme becerileri kazandırmak olmalıdır.

5. Şiir öğretiminin en önemli amaçlarından biri, öğrencilerin yaratıcı düşünme becerisini geliştirmektir. Çünkü şiir çözümlemesi sırasında öğrenci, metinden yola çıkarak yeni ve farklı düşünceler ortaya koymaya çalışacak ve şairin metnin içerisine gizlediği mesajı bulmak için çaba gösterecektir. Öğrencinin bu yöndeki gayreti onun yaratıcı düşünme becerisini ister istemez olumlu yönde etkileyecektir.

6. Şiir tahlili derslerinde öğretmen, metnin nasıl çözümleneceği konusunda öğrenciye rehberlik etmeli, ancak öğretmenin açıklamaları sınıfta tek doğru yorum olarak kabul edilmemelidir. Öğrencilerin sahip olduğu becerilerin geliştirilebilmesi adına ders, öğrenci merkezli işlenmeli; öğrencilerin yapacağı yorumlar dikkate alınmalıdır. Bu amaçla içerik yönünden zengin, yorumlamaya elverişli şiirler seçilmelidir.

7. Edebiyat eğitiminin amaçları olan eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme ve problem çözme becerilerine, öğrencilerin ne kadar sahip oldukları çeşitli ölçme araçları ile tespit edilmeli ve uygulanan yöntemlerin bu beceriler üzerinde ne kadar etkili olduğu, süreç boyunca eğitimciler tarafından takip edilmelidir.

KAYNAKLAR

- Akerson, F. E. (2010). *Edebiyat ve kuramlar*. İstanbul: İthaki Yayınları.
- Aksan, D. (2004). *Cumhuriyet döneminden bugüne örneklerle şiir çözümlenmeleri*. İstanbul: Bilgi Yayınevi.
- Aktaş, Ş. (2009). *Şiir tahlilleri –teori ve uygulama–*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Aktulum, K. (1999). *Metinlerarası ilişkiler*. Ankara: Öteki Yayınevi.
- Aydemir, Y. (2006). Divan edebiyatı öğretiminde karşılaşılan sıkıntılar ve zihniyet problemi. *Milli Eğitim*, 169, 134-141.
- Aytaç, G. (2003). *Genel edebiyat bilimi*. İstanbul: Say Yayınları.
- Aytaç, G. (2008). *Çağdaş gelişmeler ışığında şiir tahlilleri*. Ankara: Akçağ.
- Başusta, K. C. (2009). Okuma Eğitiminde Metin Dil Biliminin Kullanımı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Deneyisel desenler*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2008). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı istatistik, araştırma deseni spss uygulamaları ve yorum*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çokluk, Ö. ve Köklü, N. (2010). *Sosyal bilimler için istatistik*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cemiloğlu, M. (2003). *Türk dili ve edebiyatı öğretimi*. İstanbul: Alfa.
- Çetin, N. (2004). *Şiir çözümleme yöntemi*. Ankara: Öncü Kitap.
- Çetin, N. (2010). *Şiir tahlilleri I*. Ankara: Öncü Kitap.
- Çetişli, İ. (2006). *Metin tahlillerine giriş / I şiir*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Çetişli, İ. (2006). Edebiyat eğitiminde edebî metnin yeri ve anlamı. *Milli Eğitim*, 169, 75-84.
- Çetişli, İ. (2008). *Edebiyat sanatı ve bilimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Eagleton, T. (2011). *Şiir nasıl okunur*. İstanbul: Agora Kitaplığı.
- Günay, V. D. (2006). Liselerde yazın eğitimine yeni bir yaklaşım. *Milli Eğitim*, 169, 8-17.
- Güzel, A. (2006). Edebiyat eğitiminde amaçlar ve bu amaçlara yönelik yöntem teknik ve örnek uygulamalar. *Milli Eğitim*, 169, 1-25.

- Halliday, M. A. K.; Hassan, R. (1976). *Cohesion in english*. New York: Longman Group UK Limited.
- Issı, A. C. (1997). Turgut uyar'ın "göğe bakma durağı" başlıklı şiirinde bir matrise ulaşma serüveninin ontolojik analiz metoduyla takibi. *Yedi İklim* 90, Eylül, 43-49.
- Kalaycı, Ş. (2009). *Spss uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil Yayınevi.
- Kaplan, M. (2002). *Şiir tahlilleri 1*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Kaplan, M. (2009). *Şiir tahlilleri 2*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- MEB. (2005). *Orta öğretim türk edebiyatı dersi 9, 10, 11, 12. sınıflar öğretim programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Miles, M. B.; Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Moran, B. (1994). *Edebiyat kuramları ve eleştiri*. İstanbul: Cem Yayınevi.
- Neuman, W. Lawrence. (2008). *Toplumsal araştırma yöntemleri. Nitel ve Nicel Yaklaşımlar*. (Çev. Sedef Özge). İstanbul: Yayın Odası.
- Orr, Marry. (2003). *Intertextuality: debates and context*. Cambridge & Oxford: Balckwell.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods*. (3rd. Edition). International Education and Professional Publisher. CA: Thousand Oaks, Sage Publications.
- Polat, T. (2006). Okur odaklı yaklaşımla yazın eğitimi. *Milli Eğitim*, 169, 18-24.
- Saxe, L. ve Michelle F. (1981). *Social experiments: methods for design and evaluation*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Saussure, F. (1998). *Genel dilbilim dersleri*. İstanbul: Multilingual.
- Tezbaşaran, A. A. (1997). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.

SUMMARY

Text analysis has an important place in the literature education, because text analysis has a positive effect on skills such as critical thinking, creative thinking and problem solving. The aim of this study is to investigate with modern analysis methods of analysis the effect on critical thinking, creative thinking and problem solving skills. In addition to these questions were sought to be answered:

1. Is there a meaningful difference regarding to working group students' critical thinking skills scale between pre-test and post-test scores?
2. Is there a meaningful difference regarding to working group students' creative thinking skills scale between pre-test and post-test scores?
3. Is there a meaningful difference regarding to working group students' problem solving skills scale between pre-test and post-test scores?
4. Is there a meaningful difference in terms of gender variable between scores that working group students take from the scales?

Poetry analyzes have an important place in Turkish language and literature education on behalf of students develop different perspectives and aesthetic sensitivity gain. The analysis methods emerge as a guide in students approach to text systematically. Analysis methods used in the teaching of poetry has importance with regard to both literary work be analyzed and to given meaning and students' comment skills be developed.

According to 2005 Turkish literature course program text analyze includes the process that with regard to structure, theme, language of the text is analyze. With text analysis is purposed that students gain critical thinking, creative thinking, communication, research-questioning, problem solving, using information technology, using the Turkish right, effectively and well, enjoying from works of art skills; enjoy by understanding the text consciously. This study has importance poetry in revealing that how successful is teaching and text analysis in achieving above purpose.

In the study was researched effects of modern analysis methods and traditional analysis method on students' critical thinking, creative thinking and problem solving skills. In this context the research data was collected be using quantitative research techniques. In the research was used "pre-test-post-test" based "experimental and control group experimental" design. In this model, participants were evaluated before and after the experimental procedure as related to the dependent variable (Büyüköztürk, 2007, 21). In this context, the class that poem analysis with modern methods was determined as the experimental group. The class that poem analysis was made with traditional methods was assigned as the control group.

The Poems that was analyzed along the experimental period were handled primarily as an aesthetic structure. At this stage, In the structural analysis of

poems was benefited from data of text linguistic, structuralist approach and ontology. The purpose of this is to objectify by analyzing as structural the text and is to prepare the poem to comment that everyone can agree. In this case, was benefited from data of criticism theory such as hermeneutic literary theory and reception aesthetic.

Experimental process took twelve weeks. At the beginning of the experimental period were applied as pre-test critical thinking, creative thinking and problem solving skills scales. In the first three weeks of the application was informed about modern analysis methods in the experimental group, about traditional method in the control group. During the subsequent eight-week period were analyzed respectively "Efendimsin" named lyric of Şeyh Galip, "Elif" named poem of Karacaoğlan, "İstanbul'u Dinliyorum" named poem of Orhan Veli, "Gayya-yı Vücut" named poem of Tevfik Fikret, "Karayılan" named poem of Sezai Karakoç, "Merdiven" named poem of Ahmet Haşim, "Han Duvarları" named poem of Faruk Nafiz and "Ağrı" named poem of Ahmet Muhip Dıranas. Experimental process ended with be applied post-test.

The study was conducted with 71 student taking poetry analysis course. A control, an experimental group was chosen randomly. In to determine the groups was used as pre-test the scales developed by researcher in order to determine poem analysis skill and attitude towards poetry. In this way, equivalent to each other an experimental, a control groups was formed. The at work started at the beginning of the period in the 2011-2012 academic year and lasted until the end of the period 36 students in the experimental group and 35 students in the control group participated the process.

In the study as a data collecting tool "Critical Thinking Skill Scale", "Creative Thinking Skill Scale" and "Problem Solving Skill Scale" was used. Independent t-test was used to determine the difference between the success of experimental and control groups whether is meaning the score that was obtained by be taken based on pre-test and post-test result and was searched in interpreting the data 0.05 significance level.

The findings obtained as a result of the study are as:

1. While "Critical Thinking Skills Scale" pre-test and post-test results of the experimental and control group compare, the students analysing poetry with modern analysis methods are more successful than student analysing poetry with traditional analysis method. While "Critical Thinking Skill Scale" pre-test and post-test scores of student in the study group in terms of gender is examined, The difference between the points isn't meaningful statistically.

2. While "Creative Thinking Skills Scale" pre-test and post-test results of the experimental and control group compare, the students analysing poetry with modern analysis methods are more successful than student analysing poetry with traditional analysis method. While "Critical Thinking Skill Scale" pre-test and

post-test scores of student in the study group in terms of gender is examined, The difference between the points isn't meaningful statistically.

3. While "Problem Solving Skills Scale" pre-test and post-test results of the experimental and control group compare, significant difference wasn't found statistically. While "Critical Thinking Skill Scale" pre-test and post-test scores of student in the study group in terms of gender is examined, The difference between the points isn't meaningful statistically.

According to the findings obtained, analysing poem with methodical approach has to a positive effect on critical thinking, creative thinking and problem solving skills of the students. The main factor in this is that modern analysis methods systematize text analysing and guide to students in text analysis.